

N:o 2.

Ank. till Riksd. Kansli den 14 Febr. 1880, kl. 2 e. m.

Första Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 2, i anledning af väckt motion om aflåtande af underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om vidtagande af förberedande åtgärder för anläggning af ett hospital för mellersta Sverige.

Uti en inom Första Kammaren väckt, till Utskottet hänvisad motion (N:o 38) har Herr *E. Laurcll* hemställt, att Riksdagen ville hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, att erforderliga förberedande åtgärder för den för mellersta Sverige beslutade hospitalsanläggningen måtte så tidigt vidtagas, att underlåtenhet deraf icke måtte vålla uppskof i byggnadsarbetets företagande, utan detta kunna taga sin början år 1882, derest Riksdagen nästa år komme att anslå i sådant hänseende erforderliga medel.

Såsom skäl för aflåtande af en sådan skrifvelse har motionären anført, att då Kongl. Maj:t och Riksdagen vid flera tillfällen under de senare åren erkänt det stora behofvet af den ifrågavarande hospitalsanläggningen, hvilket behof för hvarje år gjorde sig allt mera kämbart, och nästlidna år varit ense att med arbetets påbörjande icke borde längre uppskjutas än till år 1881, kunde den omständigheten, att af Kongl. Maj:ts nådiga proposition till innevarande års riksdag om statsverkets tillstånd och behof icke inhemtades att någon åtgärd blifvit sedan förra riksdagen vidtagen, som vore egnad att bringa den behjertansvärda frågan närmare sin lösning, ej undgå att inom de orter, hvilka frågan närmast rör, väcka bekymmer och farhåga att med fullbordande af den omförmälda, af största behof påkallade hospitalsanläggningen komme att anstå till en oviss framtid; att undersökningarne för utseende af tjenlig plats för hospitalet erfordrat en tid af två år; att uppgörandet af ritningar och öfriga förberedande åtgärder vid

andra hospitalsbyggnader erfordrat lång tid; och att omarbetandet af dylika ritningar haft till följd årslånga uppskof med hospitalsbyggnaders fullbordande.

Sedan Serafimerordens-gillet uppå Kongl. Maj:ts befallning år 1873 uppgjort och till Kongl. Maj:t i underdånighet aflemnat plan för ordnande af hospitalsvården i riket och dervid föreslagit, bland annat, uppförandet af ett nytt hospital med minst 200 sjukplatser till afhjelpande af Vermlands, Örebro och Skaraborgs läns stora behof af ökad hospitalsvård för sinnessjuke, hafva Kongl. Maj:t och Riksdagen vid flera tillfällen erkänt angelägenheten af denna hospitalsbyggnads snara företagande. Redan den 30 December 1876 erhöll Sundhetskolegium nådig befallning att, så fort ske kunde, föranstalta om utseende af tjenlig plats för ett sådant hospital och de tre följande åren har Kongl. Maj:t fästat Riksdagens uppmärksamhet å vigten af denna hospitalsanläggning och dess företagande under den närmaste framtiden. Åren 1877 och 1878 har Riksdagen, med godkännande af hvad Kongl. Maj:t i detta hänseende anfört, ställt till Kongl. Maj:ts förfogande de för hospitalsbyggnaden äskade medel och sedan Kongl. Maj:t vid nästlidna års riksdag, med hänsyn till ifrågavarande landsdelars stora och obestridda behof af en särskild vårdanstalt för sinnessjuke, äskat att för inköp af jord till den förestående hospitalsbyggnaden, med hvars begynnande icke skäligen kunde uppskjutas längre än till år 1881, ett belopp af högst 85,000 kronor måtte ställas till Kongl. Maj:ts förfogande under innevarande år, har Riksdagen i underdånig skrifvelse den 19 Maj 1879 förklarad, att, då den slutliga pröfningen af platsen för den blifvande hospitalsanläggningen för mellersta Sverige icke ännu blifvit verkställd och Kongl. Maj:t vore oförhindrad att, äfven om medel för ändamålet icke blefve af Riksdagen anvisade, ingå aftal om inköp af lämplig lägenhet, under förbehåll af Riksdagens godkännande af köpeaftalet, samt dertill komme att den ifrågavarande hospitalsbyggnaden icke vore afsedd att påbörjas förr än under år 1881, Riksdagen icke funnit det af behofvet påkalladt, att medel redan då ställes till Kongl. Maj:ts förfogande, utan ansett att dermed borde kunna utan olägenhet anstå, helst statsverkets dåvarande knappa tillgångar gjorde det till en oafvislig nödvändighet att vidtaga alla de besparingar, som kunde göras.

Utskottet har jemväl inhemtat, att Kongl. Medicinalstyrelsen, Kongl. Öfverintendentsembetet och särskildt tillkallade sakkunnige personer, sedan undersökningar för erhållande af tjenlig plats för ifrågavarande hospital blifvit anstälde å ett stort antal lägenheter, redan år 1878 utan meningsskiljaktighet föreslagit inköp af landeriet Marieberg i närheten af staden Kristinehamn; att omförmälda, af Kongl. Maj:t och Riksdagen godkända plan för hospitalsväsendets ordnande afser att 25 procent af hela antalet inom landet befintlige sinnessjuke skulle erhålla vård å hospital; att vid senast verkställda folkräkning, då af hela rikets folk-mängd 1 sinnessjuk fanns bland 512 innevånare, inom Wermlands län belöpte sig 1 sinnessjuk på 37%, inom Örebro län 1 sinnessjuk på 476 och inom Skaraborgs

län 1 sinnessjuk på 628 innevånare; att, då vid samma tid icke fullt 16 procent af de sinnessjuka voro å hospital intagne, sådan vård åtnjöts inom Wermlands län af endast 6,14 procent, inom Örebro län af 17,30 procent och inom Skaraborgs län af 12,11 procent af hela antalet sinnessjuka inom nämnda län; att, ehuru Kongl. Medicinalstyrelsen beräknar antalet sinnessjuka i riket under innevarande år till minst 10,000 och det, vid sådant förhållande, borde finnas 2,500 kurplatser, kommer antalet sådana platser efter fullbordandet af under byggnad varande hospital att uppgå till endast 2,076; att den å senare tiden genom uppförande af nya hospital kunna tillökningen af sjukplatser icke motsvarat antalet personer, för hvilka inträde sökes, eller medgifvit någon inskränkning af patientantalet vid de äldre hospitalen, hvilken af Kongl. Medicinalstyrelsen ansetts vara högst önskvärd, såväl för meddelande af nödig vård, som till förekommande af de olycksfall, hvilka under de sista åren till följd af hospitalens öfverfyllnad inträffat; samt att för de sinnessjuka från Wermlands län icke på senaste tiden kunnat beredas plats på annat sätt, än genom deras intagande å det allt för aflägsset belägna hospitalet i Lund, hvarest likväl under September månad nästlidna år alla platser å manslinien voro upptagna och dessutom 11 sjuke väntade på inträde.

Dessa omständigheter synas Utskottet väl ådagalägga nödvändigheten att, så snart statsverkets tillgångar medgifva, uppföra det hospital, som uti ofvan omnämnda plan för hospitalsväsendets ordnande blifvit afsedt för sinnessjuka från Wermlands, Örebro och Skaraborgs län, och i följd deraf innefatta giltiga skäl för den af motionären uttalade önskan, att erforderliga förberedande åtgärder måtte så tidigt vidtagas, att uppskof icke vållas i byggnadsarbetets företagande, utan att detta må kunna taga sin början år 1882, derest Riksdagen nästkommande år är i tillfälle att anslå i sådant hänsende erforderliga medel; men då den väsentligaste delen af de åtgärder, som måste föregå byggnadsarbetets påbörjande, redan synes vara fullbordad och den af motionären framhållna omständigheten att af Kongl. Maj:ts nådiga proposition till innevarande års Riksdag om statsverkets tillstånd och behof icke inhemtas, att någon åtgärd blifvit sedan nästlidna års riksdag vidtagen, som är egnad att bringa den behjertansvärda frågan närmare sin lösning, icke berättigar till antagande att Kongl. Maj:t frångått sin vid sistnämnda riksdag uttalade åsigt i afseende å bestämmande af plats för den ifrågasvarande hospitalsbyggnaden och dennas snara företagande, hemställer Utskottet, att motionen icke måtte till någon Kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 14 Februari 1880.

På Utskottets vägnar:

C. Fr. Wærn.